

NOTA

LES VARIANTS DEL TEXT OCCIDENTAL DE L'EVANGELI DE MARC (VIII) (Mc 4,35-5,20)

Josep RIUS-CAMPS

IV. TERCERA SECCIÓ: Mc 3,7b-6,6 (cont.)

[F] Mc 4,35-41: *La gran tempesta*

En la *seqüència central* [F] de la Secció tercera (Mc 3,7b-6,6), Marc descriu la primera de les dues grans tempestes provocades pels deixebles (cf. 6,47-52). El relat marquià segueix de prop el paradigma de la tempesta que Jonàs provocà quan, en comptes de dirigir-se a la ciutat pagana de Nínive, refusà l'encàrrec diví i prengué una nau que salpava en direcció contrària, cap a Tarsis (cf. Jn 1,1-16). Consta de deu moviments distribuïts formant un quiasme: *a b c d e // e' d' c' b' a'*. La perícopa pressuposa el mateix escenari que l'anterior, el mar, i té lloc «aquell mateix dia», si bé «al capvespre»; la proposta de Jesús als deixebles de travessar a l'altra riba condiciona tot el desenvolupament posterior [a]. Els deixebles deixen de banda la multitud i s'apoderen de Jesús [b], bandejant les «altres barques» que l'acompanyaven [c]. L'actitud exclusivista provoca la gran tempesta [d], però Jesús se'n desentén, posant-se a dormir a popa [e]. En el moviment correlatiu del centre bipolar, els deixebles, esverats, desporten Jesús [e']. Aquest conjura els elements contraris [d'], i es fa una gran bonança [c']. Jesús increpa llur manca de fe [b']. Plens de por, comenten entre ells sobre la identitat de Jesús [a'].

[a] 4,35: *Jesús es proposa travessar a la riba pagana*

En el *primer moviment* [a], Jesús passa a l'acció i es proposa travessar a l'altra riba del mar, a territori pagà, en companyia de tots els seus seguidors. No hi ha variants notables.

[b] 4,36a-c: *Els deixebles s'apoderen de Jesús*

En el *segon moviment* [b], es comprova la iniciativa dels deixebles de deixar de banda «la multitud» de seguidors que acompanyaven Jesús i d'apoderar-se d'ell.

356. ἀφέντες τὸν ὄχλον TAI B (S C K L U Δ Π f¹ 2. 33. 157. 579. 1071. 1424 M b e) | ἀφ. αὐτὸν A || ἀφίουσιν τὸν ὄχλον καὶ TOc D, *dimittunt turbam et d it vg* (P^{45vid} W Θ f¹³ 28. 565. 700. 2542 pc it).

356) A diferència del TAI, que posa el primer verb en temps d'aorist narratiu i el segon en present (παράλαμβάνουσιν), el TOc emfatitza ambdues accions (present actualitzador) i les coordina.

[c] 4,36d: *Presència d'altres barques acompanyant Jesús*

En el *tercer moviment* [c], un incís parentètic, Marc puntualitza que hi havia (moltes) altres barques que acompanyaven Jesús.

357. καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ TAI B ([S: ἦσαν] C* [Δ: ἦσαν μετ' αὐτῶν] 157^c. 579. 788. 892. 2427 pc vg) | κ. ἄλλα πλοῖα μ. αὐ. L || καὶ ἄλλαι δὲ πλοῖαι πολλαὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ TOc D*, *Et aliae autem naues multae erant cum illo d ff²* | κ. ἄλλα δὲ πλ. ἦν μ. αὐ. A C^c K M Π f¹³ 1071. 1424 | κ. ἄλλα δὲ πλ. πολλὰ ἦν μ. αὐ. 33 (D^c: ἦσαν) | κ. ἄλλα δὲ πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ U 2 124 M || κ. ἅμα πολλοὶ ἦσαν μ. αὐ. W e || κ. τὰ ἄλλα τὰ ὄντα πλ. μετ' αὐτοῦ Θ 565 | κ. τ. ἄλλα τ. ὄντα μ. αὐ. πλ. f¹ 28 | κ. τ. ἄλλα δὲ τ. ὄντα πλ. μ. αὐ. 700.

357) La proliferació de variants és indicatiu que hom no ha comprès el sentit metafòric de les barques, com a representants de diferents comunitats de seguidors. Amb el tàndem de partícules καὶ ... δέ, el còdex Bezae (secundat per molts altres testimonis) recalca el valor concessiu-adversatiu de l'incís parentètic, un sentit que ja de per si adquireix el καὶ inicial, en contraposar-se l'acció dels deixebles a la presència d'«altres (“moltes”, subratllen D d) barques».¹ El TAI reté la forma singular ἦν μ. en considerar que el neutre plural designa una col·lectivitat, «les altres barques» conjuntament. La relació de les barques amb Jesús no és una relació local, sinó personal: així ho ha entès el còdex Bezae, en canviar sorprenentment el gènere neutre de πλοῖον pel masculí (com fa sovint amb el neutre πνεῦμα, quan es refereix a persones, sobretot a l'Esperit Sant) i preferir, en conseqüència, la forma plural ἦσαν. El còdex Washingtonianus ho parafraseja: «i, a la vegada, molts eren amb ell», sense adonar-se del sentit adversatiu de l'incís. El Corideti i diversos minúsculs, entre els quals la família 1, ho parafrasegen igualment: «i (s'emportaren igualment) les altres barques que estaven amb ell», eliminant el sentit adversatiu de la frase.

1. Vegeu MATEOS – CAMACHO, *Marcos I*, 410.

[d] 4,37: *La tempesta s'abat contra la barca*

En el *quart moviment* [d], Marc reprèn el fil del relat, després del parèntesi, narrant la gran tempesta que s'abat contra la barca fins a gairebé enfonsar-la, com a conseqüència de l'actitud dels deixebles de marginar les altres comunitats («barques») que en gran nombre (segons el TOc) acompanyaven Jesús.

358. γίνεται TAI B (*rell. codd.*) || ἐγένετο TOc D, *facta est* d it vg [v.l. NR].

359. ἐπέβαλλεν TAI B (A C K Π^c 2. 28. 157. 1071. 1346 *M mittebat* d it vg) | ἐπέβαλλον 33 | εἰσέβαλλεν W | ἐνέβαλλεν U || ἔβαλεν TOc D | ἐπέβαλεν S E* F L M Θ Π* 124. 579. 700. 1424 *M* [v.l. NR].

358) El TAI relata la tempesta en temps de present (històric?, actualitzant?); el còdex Bezae prefereix l'aorist narratiu.

359) En consonància amb el present anterior, el TAI continua amb un verb en temps d'imperfet (alguns còdexs, conservant el temps verbal, canvien la preposició del verb compost). El còdex Bezae, en consonància també amb el primer verb, reté el temps d'aorist del verb simple (moltíssims còdexs, entre ells el Sinaític, utilitzen la forma verbal composta del TAI, però en temps d'aorist). Tant el TAI com el TOc prenen el neutre plural τὰ κύματα com una col·lectivitat: d'aquí la forma singular del verb (el minúscul 33 prefereix el plural). El relat del TAI és més vívid que el del TOc. El TOc, en canvi, establirà un clar contrast entre el doble temps d'aorist del present relat i l'imperfet perifràstic del següent moviment.

[e] 4,38a: *Jesús dorm plàcidament a popa, sobre el capçal*

En el *cinquè moviment*, primer del centre bipolar [e], Jesús, desentenent-se de la tempesta que han aixecat els deixebles, s'ha posat a dormir ostentósament sobre el capçal de popa.

360. αὐτὸς ἦν TAI B (S C L Δ 579. 892. 1071. 2427 l 2211 *pc*) || ἦν αὐτὸς TOc D, *erat ipse* d it vg (A G K M U W Θ Π *f*^{1.13} 2. 28. 33. 157. 565. 700. 1424 *M sy*^h).

360) El TAI posa èmfasi en el pronom (posició inicial); el TOc, en un estat permanent, connotat per l'imperfet perifràstic (ἦν... καθεύδων).

[e'] 4,38b-c: *Els deixebles desperten Jesús*

En el *sisè moviment*, segon del centre bipolar [e'], els deixebles desperten Jesús i l'incregen per la seva actitud insolidària davant el perill. En cap moment no prenen consciència que és llur actitud la que ha provocat la tempesta.

361. ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ TAI B* (S C* Δ Π* 2427 *al*) | διεγείρουσιν αὐ. κ. A B¹ C² K L M U Π¹ 0167^{vid} *f*¹ 2. 33. 118. 157. 579. 1071 1424 *M* || διεγείραντες αὐτὸν TOc D [*excitantes eum* d it vg] (W Θ 28. 565. 700 *pc*) | ἐγείραντες αὐ. *f*¹³ 69. 788.

361) El TAl posa molt d'èmfasi en l'acció de despertar Jesús i en la increpació subsegüent: «el despertem i li diuen» (doble present actualitzador); el TOc, en canvi, comprova en primer lloc que «el desvetllaren» (la preposició δι- del verb compost té sentit perfectiu² i, un cop l'han despertat, «li diuen» (present actualitzador). El perfectiu διεγείρω s'ha imposat en molts còdexs de tipus alexandrí.

[d'] 4,39a-b: *Jesús conjura els elements contraris*

En el *setè moviment* [d'], Jesús llança un conjur contra els elements encrespats.

362. διεγερθεῖς TAl B (E G Y Ω 118. 157. 1346) || ἐγερθεῖς TOc D [exurgens d it vg] (W f¹³ 28. 69. 579. 700) [v.l. NR].

363. καὶ εἶπεν τῇ θαλάσῃ TAl B (S A C K L M U Θ Π f¹³ 2. 33. 157. 579. 1071. 1424 vg) || (ἐπετίμησεν) καὶ τῇ θαλάσῃ καὶ εἶπεν TOc D, *et mari et dixit* d it (W f¹ [28]. 565. 700) [v.l. NR].

364. Σιώπα, πεφίμωσο TAl B (S A C K M U Θ Π f¹ 2. 28. 33. 157. 565. 579. 700. [1071]. 1424 *M, Sile, commutesce* d it vg) | Σιώπατε, φίμωσω L || Σιώπα καὶ φιμώθητι D | Φιμώθητι W [v.l. NR].

362) El TAl i el TOc s'intercanvien, ara, els verbs: l'alexandrí ėmpra el perfectiu «desvetllar-se», mentre que l'occidental prefereix la forma simple del verb en el sentit d'«aixecar-se».

363) Segons el TAl, Jesús dirigeix el conjur tan sols al vent, considerant que el mal esperit habita en el vent, mentre que al mar l'invita a callar. En canvi, segons el TOc, el conjur de Jesús afecta tant el vent com el mar, és a dir els elements contraris que s'havien encrespat contra el seu propòsit de travessar a la riba pagana del llac.

364) Segons el TAl, els dos imperatius –el segon en temps de perfet mèdio-passiu–, units asindèticament, van dirigits únicament al mar. En canvi, segons el TOc, el primer imperatiu va dirigit al vent; el segon, en temps d'aorist passiu (com en 1,25), al mar. Els elements, personificats, estan endimoniats, com l'home posseït per un esperit immund de la sinagoga de Cafarnaüm (cf. 1,23-25).

[c'] 4,39c-d: *Apaivagament dels elements*

En el *vuitè moviment* [c'], els elements, obediets a l'ordre de Jesús, s'apaivaguen i es fa una gran bonança. No hi ha variants significatives.

[b'] 4,40: *Jesús qualifica els deixebles de covards*

En el *novè moviment* [c'], Jesús titlla els deixebles de covards, mancats de fe/adhesió a la seva persona. No s'aprecien variants notables entre B03 i D05, tot i que nom-

2. MOULTON – HOWARD II, 301.

brosos còdexs (entre els quals P^{45vid} A C K M U W Π f^{1.13} M) hi afegeixen l'adverbi οὕτως en posicions molt diverses.

[a'] 4,41: *Els deixebles discuteixen sobre la identitat de Jesús*

En el *darrer moviment* [a'], els deixebles, espordits, comenten entre ells sobre la personalitat de Jesús que acaben de descobrir.

365. οὗτός ἐστιν TAI B (S A C K L M U W Δ Π f^{1.13} 2. 28. 33. 124. 157. 579. 1071. 1424 M ff² i) || ἐστὶν οὗτος TOc D, *est iste* d aur c f l vg ([Θ 565. 700]) [v.l. NR].

366. καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα TAI B (S* A C K L M U Δ Π f¹³ 2. 28. 124. 579 vg) | οἱ ἄνεμοι κ. ἡ θάλ. S¹ E f¹ 33. 1071. 1424 || καὶ ἡ θάλασσα καὶ οἱ ἄνεμοι TOc D, *et mare et uenti* d (W Θ 157. 565. 700) [v.l. NR].

367. ὑπακούει αὐτῷ TAI B (S² L 892. 2427) | αὐ. ὑπ. S* C Δ f^{1.13} 28 || ὑπακούουσιν TOc D ff² i q | ὑπακούουσιν αὐτῷ A E K M U W Θ Π 2. 33. 124. 157. 565. 579. 700. 1071. 1424 M, *obaudiunt ei* d lat.

365) Com en el v. 38a, el TAI posa novament l'èmfasi en el pronom; no així el TOc.

366) Per quarta vegada, el TAI menciona primer «el vent» (en sg.) i, després, «el mar» (cf. vv. 37.39a.39c), d'acord amb la concatenació lògica dels dos elements. El TOc, en canvi, anticipa aquí «el mar», les onades del qual havien posat en perill la barca, i diversifica «els vents» (en pl.), formant un quiasme amb les mencions anteriors.

367) El TAI prefereix el singular, considerant que «tant el vent com el mar» constitueixen un tot; el TOc, amb el verb en plural, continua diversificant-los.

Mc 4,35-41 [F]

B03

D05

[a] 35 Els diu, aquell mateix dia, al capvespre: «Travessem a l'altra riba.»

[b] 36a Havent deixat de banda la multitud, se l'emporten en la mateixa barca on es trobava.

[c] 36d Tanmateix, hi havia altres barques amb ell.

[d] 37 Es produeix un gran remolí de vent; les onades es precipitaven sobre la barca, fins al punt que gairebé s'omplia la barca.

[e] 38a Ell estava dormint a popa, sobre el capçal.

[a] 35 Els diu, aquell mateix dia, al capvespre: «Travessem a l'altra riba.»

[b] 36a Deixen de banda la multitud i se l'emporten en la mateixa barca on es trobava.

[c] 36d Hi havia, tanmateix, moltes altres barques amb ell.

[d] 37 Es produí un gran remolí de vent; les onades es llançaren dins la barca, fins al punt que gairebé s'omplia la barca.

[e] 38a Mentrestant ell dormia a popa, sobre un capçal.

[e'] 38b El despertem i li diuen: «Mestre, no et fa res que ens enfonsem?»

[d'] 39a Es va desvetllar, conjurà el vent i digué al mar: «Calla, emmudeix del tot!»

[c'] 39c S'apaivagà el vent i es féu una gran bonança.

[b'] 40 Els digué: «Per què sou tan covards? Encara no teniu fe?»

[a'] 41 Els va agafar una por terrible i es posaren a comentar entre ells: «Aleshores, qui és aquest, que tant el vent com el mar l'obeeix?»

[e'] 38b El desvetllaren i li diuen: «Mestre, no et fa res que ens enfonsem?»

[d'] 39a S'aixecà, conjurà el vent i el mar i digué: «Calla i emmudeix!»

[c'] 39c S'apaivagà el vent i es féu una gran bonança.

[b'] 40 Els digué: «Per què sou tan covards? Encara no teniu fe?»

[a'] 41 Els va agafar una por terrible i es posaren a comentar entre ells: «Aleshores, qui és aquest, que tant el mar com els vents obeeixen?»

[E'] Mc 5,1-20: *El gerasè: la rebel·lió dels oprimits*

En la *primera seqüència* [E'] del tram descendent, Marc narra l'arribada del grup a l'altra riba; tot just hagueren arribat ells, un home posseït d'un esperit immund, en representació del paganisme, sortí a l'encontre de Jesús. Es tracta d'una seqüència llarguíssima, de vint-i-un moviments, amb un únic centre [k]. A banda i banda, es corresponen temàticament, si bé en ordre invers –com podrem comprovar en encarar-los en el tram descendent–, els deu moviments del tram ascendent (*a b c d e f g h i j*) i els deu del tram descendent (*j' i' h' g' f' e' d' c' b' a'*). En el primer, Marc fa la composició de lloc, el territori dels gerasens [a]; en el darrer, comprova la proclamació de l'esdeveniment per la Decàpolis [a'].

[a] 5,1: *Arribada a la regió de Gerasa*

El *primer moviment* [a] conté, com de costum, la composició de lloc: «la regió dels gerasens».

368. εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης TAI B (*rell. codd. c l vg*) || εἰς τὸ πέραν καὶ TOC D [*ultra d q r¹*] (–καὶ f¹³) [*v.l. NR*].

368) El TAI juxtaposa l'arribada «a l'altra riba del mar, a la regió dels gerasens», com si es tractés d'una mateixa cosa. El TOC omet «del mar», posant així en relació estreta l'ordre inicial de Jesús (4,35b: Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν) i el seu acompliment (ἦλθον εἰς τὸ πέραν), i distingeix, en coordinar-les, l'arribada «a l'altra riba» pagana, objectiu de la travessia («Travessem a l'altra riba»), de l'arribada «a la regió dels gerasens», una concreció de l'objectiu.

[b] 5,2-4: *El gerasè, figura del paganisme rebel i indomable, intenta alliberar-se fent ús de la violència*

El gerasè personifica els cercles guerrillers que combaten la societat pagana i a qui aquesta no ha aconseguit mai de subjectar, malgrat hagués emprat tota mena de mitjans

violents. La descripció és molt particularitzada. Les variants entre el text alexandrí i l'occidental són molt nombroses, sobretot pel que fa als canvis d'ordre dels mots i el que fa referència als nombrosos intents de la societat per sufocar la rebel·lió.

(V. 2) 369. ἐξελθόντος αὐτοῦ (ἐκ τοῦ πλοίου) TAI B (S C L Δ Θ f^{1.13} 28. 33. 124. 565. 579. 700) | ἐξελθόντι αὐτῷ A G H K M U Π 2. 157. 1071. 1424 M it vg || ἐξελθόντων αὐτῶν TOc D, *exeuntibus illis* d e ff² (W) [v.l. NR].

370. εὐθέως TOc D, *statim* d f l q r¹ (A G H K M U Θ Π f^{1.13} 2. 28. 33. 124. 565. 700. 1071. 1424 M vg) | εὐθύς S C L Δ 579 NA²⁷ || om. TAI B (W 2427 it^{pm} sy^{s,p}).

371. ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος TAI B (*rell. codd.* aur l vg) || ἄνθρωπος ἐκ τῶν μνημείων TOd D, *homo de monumentis* d it (W Θ 565. 700) || ἄνθρωπος 1355 pc vg^{ms} sy^s || ἐκ τῶν μνημείων f¹³.

(V. 3) 372. τὴν κατοίκησιν εἶχεν TAI B (*rell. codd., domicilium habebat* d it vg) || εἶχεν τὴν κατοίκησιν TOc D b c e (W 565. 700) [v.l. NR].

373. μνημασιν TAI B (*rell. codd.*) || μνημείοις TOc D (H W f¹ 69*. 1424) [v.l. NR].

374. ἀλύσει TAI B (C* L W Θ 33. 565 c e) || ἀλύσειν TOc D, *catenis* d it (S A F H K M U Δ Π f^{1.13} 2. 28. 69. 157. 579. 700. 1071. 1424 M) [v.l. NR].

375. ἐδύνατο αὐτὸν TAI B (*rell. codd.* it) || αὐτὸν ἐδύνατο TOc D, *eum poterat* d aur i vg (Θ 565) [v.l. NR].

(V. 4) 376. διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις TAI B (S¹ A C G K L M U W Y Δ Θ Π Ω f^{1.13} 2. 28. 33. 157. 565. 579. 700. 1424) | καὶ δ. αὐ. π. E (F) H || ὅτι πολλάκις αὐτὸν D, *quoniam saepius eum* d | διὰ τὸ πολ. αὐ. W 565. 700.

377. πέδαις καὶ ἀλύσειν δεδέσθαι TAI B (*rell. codd.*) || δεδεμένον πέδαις καὶ ἀλύσειν TOc D, *ligatum compedibus et catenis* d ([W]).

378. καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετριφθαι TAI B (*rell. codd.*) || (τὰς ἀλύσεις, om. per homeoteleuton?) ἐν αἷς ἔδησαν διεσπακέναι καὶ τὰς πέδας συντετριφέναι TOc D, (*catenis*) *quibus ligatus erat disrumpebat et compedes comminuebat* d | αἷς ἔδ. αὐτὸν διεσπακ. κ. συντετριφεν. f¹ 28. (118. 565). 700.

379. οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν (δαμάσαι) TAI B (A C K L M U Y [Δ] Θ Π f¹³ 33. 1424) | οὐ. ἴσχυεν αὐ. S f¹ 28. 579 | οὐ. αὐ. ἴσχυεν 2 (157) M || μηδὲνα αὐτὸν ἰσχύειν TOc D (565. 700) | μηδὲνα δὲ ἴσχ. αὐ. ἔτι W (*nec quisquam posset eum amplius* d).

369) Segons el TAI, l'únic que hauria sortit de la barca seria Jesús (de fet, en tota la perícopa no es parlarà per res dels deixebles). Notem que alguns còdexs fan concordar, en bon grec, el participi ἐξελθόντι αὐτῷ amb el segon datiu, αὐτῷ. El TOc considera que sortiren tots de la barca (en plural).

370) El TOc empra aquí l'adverbi *temporal*, «a l'instant»; el TAI l'omet, però en molts còdexs es presenta l'adverbi *local* «de dret, directament», la forma preferida del TAI.³ L'adverbi recalca la promptitud amb què el paganisme reacciona davant la presència de Jesús.

371-372) El TOc posa l'èmfasi en l'home que sortí a l'encontre de Jesús des dels sepulcres; el TAI, en l'habitable, en els sepulcres.

3. Vegeu *Les variants... de Mc (I)*, no. 30.

373) El TAI utilitza dues formes diferents, μνήμα (5,3.5: cf. 15,46) i μνημεῖον (5,2: cf. 6,29; 15,46; 16,2.3.5.8), per a designar el «sepulcre»; el còdex Bezae utilitza sempre la segona forma.

374) El TAI prefereix el singular indeterminat, ἀλύσει, que equival al plural indeterminat del TOc (cf. vv.4a.4b B).

375) Nou canvi d'ordre: el TOc emfatitza el pronom.

376) El TAI utilitza διὰ τὸ + infinitiu, en sentit causal,⁴ a fi d'expressar el motiu de l'afirmació anterior; el TOc emprava una construcció menys usual, ὅτι + infinitiu.⁵

377-379) El TAI fonamenta l'enunciat inicial –que encara ningú no havia pogut subjectar el gerasè– amb un triple infinitiu de perfet de la veu passiva, repetint al final l'enunciat: «tenint en compte que hom l'havia deixat lligat amb grillons i cadenes moltes vegades, i que havien estat trencades per ell les cadenes i els grillons trossejats; ningú no tenia prou força per a domar-lo». Segons això, Marc hauria inserit entre l'enunciat inicial i el final, pràcticament equivalents (οὐδείς ἐδύνάτο αὐτὸν δῆσαι // οὐδείς ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι), les raons amb què ho fonamenta: primerament d'una manera genèrica i, després, especificant-ho seguint les regles del quiasme («grillons i cadenes»: «cadenes» / «grillons»). El TOc, en canvi, raona l'enunciat inicial posant en relleu l'adverbi que qualifica la subjecció amb un participi de perfet i descrivint la reacció de l'home amb un doble infinitiu de perfet de la veu activa, acompanyada d'una comprovació final: «atès que, moltes vegades en què ell havia quedat lligat amb grillons i cadenes, havia trencat (les cadenes) amb què el lligaren i trossejat els grillons, i ningú no tenia prou força per a domar-lo». Marc explicaria l'enunciat inicial adduint tres comprovacions: una primera, el trencament de les «cadenes»; una segona, el trossejament dels «grillons», i una tercera, la impotència dels qui el volien domar.

[c] 5,5: *Crits de desesperació i actes suïcides*

La descripció continua, en el *tercer moviment* [c], mencionant els llocs inhòspits on habita i les temptatives d'autodestrucció.

380. καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας TAI B (S A C K L M U Δ Θ Π f^{1.13} 2. 28. 33. 124. 565. 579. [1071. 1424] M vg) | δ. πάσης ν. κ. ἡμ. 157. 700 || νυκτὸς δὲ καὶ ἡμέρας TOc D, *nocte autem et die* d it | ν. δ. κ. ἡμ. διὰ παντὸς W.

381. ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν TAI B (S A C K L M U Δ [Θ] Π 33. 1071. 1424 aur f l vg) | ἐν τ. μνημείους κ. ἐν τ. ὄρ. f^{1.13} 28 || ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ ἐν τοῖς μνημείους TOc D, *in montibus et in monumentis* d it (W 124. 565) | ἐν τ. ὄρ. κ. ἐν τ. μνήμασιν 2. 157. (700) M [v.l. NR].

380) Amb la coordinació d'aquest moviment amb l'anterior el TAI continua simplement la descripció precedent. El TOc, en canvi, remarca, amb la partícula disjuntiva

4. Cf. B.-D.-R., § 402,1.

5. Cf. ibíd., 397,5 i n. 13.

dé, la violència *activa* que el gerasè exerceix d'una manera permanent (construcció perifràstica; el TAI, a més, ho explicita amb διὰ παντός) i dóna a entendre que fou aquesta la que desencadenà la violència institucional.

381) El TAI, preocupat per la lògica narrativa, enumera primer «els sepulcres»,⁶ l'habitable de l'endimoniat (cf. supra, vv. 2.3) i a continuació «les muntanyes». El TOc posa en relleu «les muntanyes», territori on exerceix la violència el guerriller, i després «els sepulcres».

[d] 5,6-7: *El gerasè amenaça Jesús que no s'immisceixi en els seus afers*

En el *quart moviment* [d], el gerasè ret homenatge a Jesús, però l'amenaça amb un conjur perquè desisteixi de ficar-se en els seus plans d'utilitzar la violència contra el poder institut.

(V. 6) 382. καὶ ἰδὼν TAI B (S C L Δ Θ f^{1.13} 28. 579) || ἰδὼν δὲ TOc D, *uidens autem* d it vg (A K M U Y W Π 2. 33. 124. 157. 565. 700. 1071. 1424 M) [v.l. NR].

383. (προσεκύνησεν) αὐτόν TAI B (A C L Δ 892. 1071. 1241. 2427 pc) || αὐτῷ TOc D (S [F] K M U W Θ Π f^{1.13} 2. 28. 33 157. 565. 700. 579. [1424] M NA²⁷).

(V. 7) 384. λέγει TAI B (A C F K L M W Δ Θ f¹ 33. 579. 1071. 1424 aur l vg) || εἶπεν TOc D, *dixit* d it (U f¹³ 2. 28. 157. 565. 700 M) [v.l. NR].

382) Com en el moviment anterior, el TAI coordina simplement el fet de veure Jesús amb la descripció precedent; el TOc marca, amb la disjuntiva, un canvi d'actitud respecte a la situació anterior.

383) El TAI empra l'acusatiu amb προσκυνέω, ús clàssic; el TOc, el datiu (cf. 15,19).⁷

384) ¿Entén el TAI el present λέγει com un present històric o actualitzant? L'aoorist del TOc ho situa en el temps del relat.

[e] 5,8: *El conjur de Jesús havia fet fallida*

El *cinquè moviment* [e] constitueix un parèntesi retrospectiu. Jesús havia conjurat l'esperit immund perquè sortís de l'home de qui havia pres possessió, però aquest s'hi rebel·là conjurant-lo al seu torn.

385. (ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ) ὁ Ἰησοῦς TOc D, *Iesus* d ff² q r¹ || *om.* TAI B (*cett. codd.* vg) [v.l. NR].

385) Tan sols el TOc explicita, dins el parèntesi retrospectiu, que fou «en Jesús» qui li havia llançat abans un conjur.

6. Pel que fa la forma emprada pel TAI i pel TOc, vegeu supra, no. 373.

7. Cf. B.-D.-R., § 151,2.

[f] 5,9a-b: *Jesús pregunta per la identitat del posseït*

En el *sisè moviment* [f], per primera i única vegada Jesús demana informació sobre la identitat d'un posseït. Ens trobem en territori pagà, on els contravalors que oprimeixen l'home no li són familiars.

386. Τί ὄνομά σοι; TAI B (S A C K L M W Δ Θ Π* $f^{1.13}$ 28. 579. [1424]) || Τί σοι ὄνομά ἐστιν; TOc D, *Quod tibi nomen est* d it vg | Τί σ. ὄν. U Π¹ 2. 124. 157. 565. 700. 1071 M [v.l. NR].

386) Segons el TAI, Jesús li preguntaria simplement pel seu *nom*; segons el TOc, indagaria quina era la seva identitat concreta (anticipació del pronom).

[g] 5,9c-e: «*Som una Legió!*»

En el *setè moviment* [g], el posseït revela finalment la seva identitat plural: són una legió els contravalors que han abocat l'home pagà a la desesperació i la violència.

387. λέγει αὐτῷ TAI B (S A C K L M W Δ Θ Π* $f^{1.13}$ 28. 579. 1424 vg) || ἀπεκρίθη TOc D, *respondit* d it (pc) | ἀπ. λέγων E U Π¹ 2. 124. 157. 565. 700. 1071 M.

388. Λεγιὼν S* B* C D L Δ 579. 700^c ^{vid.} 2427 pc | Λεγεὼν S² A B² K M U W Θ Π $f^{1.13}$ 1. 2. 28. 118. 157. 565. 700. 1071. 1424. 1582 M.

389. Λεγιὼν ὄνομά μοι (+ ἔστιν B [f^{13}] 2427 vg) TAI B (cett. codd.) || Ἔστιν μοι ὄνομα Λεγιὼν TOc D, *Est mihi nomen Legio* d q r¹ [v.l. NR].

387) Segons el TAI, el posseït respon emprant el temps de present (històric o actualitzant?) λέγει, com en el quart moviment. El TOc utilitza l'orist ἀπεκρίθη. Nombrosos còdexs fusionen les dues lliçons.

388) Λεγιὼν és sens dubte la lliçó original, transliteració de *legio*. La lliçó Λεγεὼν és probablement més antiga.⁸

389) La resposta del posseït es correspon amb la pregunta: el TAI posa èmfasi en el *nom*: «Legió és el meu nom»; el TOc, en la seva *identitat*: «El meu nom és Legió.»

[h] 5,10: *Petició insistent del gerasè*

En el *vuitè moviment* [h], el gerasè demana insistentment a Jesús que no els obligui a exiliar-se fora de la regió.

390. αὐτὰ ἀποστείλῃ TAI B (C Δ) | ἀπ. αὐτὰ Θ | αὐτὸν ἀπ. S L 2427 pc lat sy^p bo | ἀπ. αὐτὸν K W Π 892 al || αὐτοὺς ἀποστείλῃ TOc D (U $f^{1.13}$ 2. 28. 69. 124. 157. 565. 700. 788. 1071. 1346. 1424 M) | ἀπ. αὐτοὺς A M 579. 1241. l 2211 al it.

8. Vegeu MOULTON – HOWARD II, 76, 155.

390) El TAl, d'acord amb la lògica del relat, distingeix entre el gerasè i els esperits immunds (αὐτά, neutre pl.) que han pres possessió d'ell. El TOc, en canvi, considera que els esperits immunds i les persones de qui han pres possessió són una mateixa cosa (αὐτούς, masculí pl.).⁹ Com a solució intermèdia, el Sinàtic, entre altres, interpreta que és el mateix gerasè el qui suplica que no l'exiliï (masculí sg.). Tant el TAl com el TOc emfatitzen el pronom. Amb el canvi d'ordre dels mots, alguns còdexs intenten restablir l'ordre normal (verb-complement).

[i] 5,11: *Un ramat de porcs furgant a la falda de la muntanya*

En el *novè moviment* [i], Marc estableix un net contrast entre la situació desesperada del gerasè i el ramat de porcs que furga plàcidament a la falda de la muntanya.

391. (ἀγέλη χοίρων) μεγάλη TAl (*cett. codd it vg*) || *om.* TOc D d b e q (L U 579) [v.l. NR].

391) El TAl qualifica de «gran» el ramat de porcs, d'acord amb la prossecució del relat («dos mil»). En canvi, el TOc posa èmfasi en el *ramat* de porcs que furga plàcidament, en contrast amb la *legió* d'esperits violents.

[j] 5,12: *Petició dels esperits immunds*

En el *desè moviment* [j], el darrer del tram ascendent, es comprova una nova petició adreçada a Jesús, aquest cop, pels esperits immunds.

392. παρεκάλεσαν TAl B (S C L U Δ Θ Π^c f¹ 2. 33. 157. 579. 700. 1071. 1424 M) | παρακαλέσαντες W f¹³ 28. 124 || παρεκάλουν TOc D, *depraecabantur* d it vg (A K M Π* 565) [v.l. NR].

393. λέγοντες TAl B (S C L Δ f¹ 892. 2427 al) | οἱ δαίμονες λέγ. K M Π* 579 al | πάντες οἱ δαίμ. λέγ. A U 2. 33^{vid}. 124. 157. 1071. 1424 M || τὰ δαιμόνια εἰπόντα D [*daemonia dicentes* d a f vg] e | πάντα τ. δαίμ. εἶπ. Θ 565. (700) *pc a*.

394. εἰσέλθωμεν TAl B (*rell. codd., introeamus* d it vg) || ἀπέλθωμεν D [v.l. NR].

392-393) En la successió de temps verbals del TAl s'observa el pas d'un indicatiu aorist complexiu a un participi de present iteratiu: «li suplicaren dient l'un rere l'altre»; el plural masculí λέγοντες concordaria amb πολλοί (v. 9d), és a dir amb els esperits immunds personificats (τὰ πνεύματα)¹⁰. Nombrosos còdexs haurien intentat d'evitar l'anomalia gramatical suplint (πάντες) οἱ δαίμονες, un terme desconegut per l'evangelista. El TOc explicita el subjecte, τὰ δαιμόνια, terme molt freqüent en Marc (12x, a més d'aquesta), i presenta una successió de temps verbals diferent: imperfet d'indicatiu seguit d'un participi aorist: «Es posaren a suplicar-li els dimonis dient».

9. El TOc no té inconvenient a saltar-se la concordança, quan els substantius neutres fan referència a persones: πλοῖα: supra, no. 357; πνεῦμα: *Les variants... de Mc (I)*, no. 27; *Les variants... de Mc (II)*, no. 64.

10. El mateix procediment literari que acabem de comprovar en el TOc (n. anterior).

394) Segons el TAl, els esperits immunds li haurien demanat d'«entrar» en els porcs; segons el TOc, en canvi, de «tornar-se'n» als porcs, en sentit figurat, d'on havien sortit.¹¹

[k] 5,13a: *Assentiment de Jesús*

Hem arribat al *centre* de la seqüència [k]. L'assentiment de Jesús, interpretat molt diversament per l'una i l'altra recensió, marcarà l'inflexió cap al tram descendent.

395. ἐπέτρεψεν αὐτοῖς TAl B (S C L W Δ f¹ 28. 788. 892*. 2427. 2542 b e sy^{s-p} bo; Eriph) | ἐπ. (αὐτοῖς) εὐθέως E^{*(c)} | ἐπ. αὐ. εὐθέως ὁ Ἰησοῦς A F G K M S Y Π Ω f¹³ 2. 33. 69. 124. 157. (1241). 1424 M lat sy^h | ἐπ. αὐ. ὁ Ἰ. 579 || εὐθέως κύριος Ἰησοῦς ἔπεμψεν αὐτοὺς εἰς τοὺς χοίρους TOc D, *statim dominus Iesus misit eos in porcos* d (c) ff² (i) r¹ | ὁ Ἰησοῦς ἐπ. αὐ. 565. 700 | ἐπ. αὐ. εὐθέως ὁ Ἰησοῦς H U | ἐπ. αὐ. Θ.

395) Segons el TAl, Jesús (sense anomenar-lo) hauria accedit simplement que els esperits immunds es fiquessin dins els porcs: «Els ho va permetre.» El TOc, en canvi, precisa molt més: «A l'instant, el Senyor Jesús¹² els va enviar (ἔπεμψεν) als porcs», tal com ells li havien demanat (Πέμψον). La interacció entre ambdues recensions ha donat peu a tota mena de variants.

[j'] 5,13b: *Els esperits immunds es fiquen dins els porcs*

En el *primer moviment* del tram descendent [j'], correlatiu del darrer del tram ascendent [j], els esperits immunds tornen al seu lloc d'origen, els porcs immunds, figura dels contravalors de la societat pagana.

396. εἰσῆλθεν TAl B (Θ) || εἰσῆλθον TOc D, *intrauerunt* d it vg (*rell. codd.*) [v.l. NR].

396) El TAl fa concertar el verb, en singular, amb el col·lectiu τὰ πενύματα; el TOc considera que es tracta d'una pluralitat d'ideologies que s'identifiquen amb els porcs (cf. v. 9: πολλοὶ ἔσμεν).

[i'] 5,13c-e: *Ofegament del ramat de porcs*

En el *segon moviment* del tram descendent [i'], correlatiu del penúltim del tram ascendent [i], Marc contraposa l'abalançament del ramat cap al mar i l'ofegament pro-

11. Cf. LIDDELL-SCOTT-JONES, s. v. ἀπέρχομαι: «with εἰς, implying *departure from one place and arrival at another*».

12. Vegeu *Les variants... de Mc* (VI-VII), no. 240.

gressiu dels contravalors que s'havien emparat de l'home a la furgada plàcida del ramat de porcs, mentre l'home es debatia entre la desesperació i la mort. No hi ha variants dignes de menció.

[h'] 5,14a-b: *Fugida dels porquerols i anunci del succés*

La correspondència entre el *tercer moviment* del tram descendent [h'] i el seu correlatiu de l'ascendent [h] consisteix en l'equivalència entre «la regió» [h] i «la ciutat i les masies» [h'].

397. καὶ οἱ (βόσκοντες) TAI B (S A C L M W Δ f^{1.13} 28. 33. 579. 700. 1424 a e) || οἱ δὲ TOc D, *qui autem* d it vg (K U Θ Π 2. 118. 157. 565. 1071 M) [v.l. NR].

397) Novament, com en els moviments [c] i [d], el TOc marca amb la conjunció δέ que hi ha una disjunció entre aquest moviment i el precedent. En concret, l'ofegament dels porcs, que ha estat positiu per a l'home oprimat, és negatiu per als opressors, a sou dels quals estaven els porquerols.

[g'] 5,14c: *Acorriment dels habitants de la regió*

El *quart moviment* (τί ἐστιν) [g'] i el cinquè (Λεγιῶνα) [f'] del tram descendent, d'una banda, i la pregunta (Τί ... ἔστιν) [f] i la consegüent resposta (Λεγιῶν) [g] sobre la identitat de l'esperit immund del tram ascendent, de l'altra, es corresponen formant un quiasme [f/g // g'/f'].

398. ἦλθον TAI B (S^c A K L M U Π 33. 118. 579) || ἐξῆλθον TOc D, *egressi sunt* d it vg (S* C H W Δ Θ f^{1.13} 2. 28. 157. 565. 700. 1071. 1424 M) [v.l. NR].

398) El TAI assenyala el punt d'arribada; el TOc, el de sortida.

[f'] 5,15: *L'home amb el seny recobrat*

Com acabem de veure, el *cinquè moviment* del tram descendent [f'] es correspon –seguint les regles del quiasme– amb la resposta del gerasè [g] a la pregunta de Jesús [f] sobre la seva veritable identitat: els qui havien vingut/sortit per veure *què* havia passat acudeixen a Jesús i contempnen que «l'endimoniat», conegut per tothom per la seva violència, havia recobrat el seny.

399. αὐτὸν (τὸν δαίμονιζόμενον) D, *illum (qui a daemonio uexabatur)* d it vg || om. TAI B (*cett. codd.*) [v.l. NR].

400. (σωφρονοῦντα) –τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα– TAI B (S¹ A C U W Θ 0107 f^{1.13} 2. 28. 33. 118. 157. 565. 700. 1071 M) | –τὸν ἐσχ. τ. λεγιῶνα– S* L Δ 579. 2427 aur vg^{mss} NA²⁷ || om. TOc D d it vg (sy^s bo).

399-400) Les dues variants estan interrelacionades. Per a connectar amb el moviment correlatiu [g] on el gerasè s'identificava: «El meu nom és Legió», el TOc se serveix del *pronom*: «contemplen el *mateix* (que estava) endimoniât... en el seu bon seny»; el TAl, en canvi, en suprimir el pronom, es veu obligat a precisar, mitjançant una *glosa*, que «l'endimoniât... en el seu bon seny» és «el mateix que havia tingut la legió».

[e'] 5,16: *Relat retrospectiu sobre el que havia succeït*

Exactament com el seu correlatiu [e], el *sisè moviment* del tram descendent [e'] conté un relat retrospectiu (almenys segons el TOc). Fa referència a allò que els porquerols havien contat per la ciutat i les masies sobre l'endimoniât i la sort dels porcs.

401. καὶ διηγῆσαντο TAl B (P⁴⁵ S L W Δ 28. 118. 579 aur e f l vg) || διηγῆσαντο δέ TOc D, *narrauerunt autem* d c ff² i q r¹ (U 2. 157. 565. 700 M) [v.l. NR].

402. αὐτῷ (τῷ δαμονιζομένῳ) TOc D, *ei* (qui daemonio uexabatur) d it vg [v.l. NR].

401) Per cinquena vegada,¹³ el TOc utilitza la partícula disjuntiva δέ, en aquest cas per a introduir un parèntesi,¹⁴ en el si del qual Marc refereix ara les explicacions que els porquerols (els qui havien estat testimonis de l'alliberació de l'home i de l'ofegament dels porcs) havien donat als habitants de la regió per la ciutat i les masies. El TAl, en canvi, en coordinar aquest moviment amb l'anterior, posa dins la seqüència narrativa l'explicació que els porquerols (οἱ ἰδόντες) han donat als qui estaven contemplant (θεωροῦσιν) l'ex-endimoniât en el seu bon seny.

402) La funció del pronom, com en el moviment precedent, serveix per a indicar als habitants de la regió que l'endimoniât, de qui han sortit els esperits immunds, és *el mateix* que en tenia una legió. El TAl, no comprenent que es tracta d'un relat retrospectiu, omet el pronom, com havia fet en el moviment anterior.

[d'] 5,17: *Petició insistent dels habitants de la regió a Jesús*

En el *setè moviment* del tram descendent [d'], els habitants de la regió, que ja havien estat informats prèviament sobre el que havia succeït a l'endimoniât i als porcs, tot just arribar, es posen a suplicar a Jesús que se'n vagi de llur territori.

403. ἤρξαντο παρακαλεῖν TAl B (S 118. 1582 *rell* it vg) | ἤρξατο παρ. 1. 13* || παρακάλουν TOc D, *rogabant* d a (Θ 565. 700. 1424 *pc sa^{ms}*)

404. ἀπελθεῖν TAl B (*rell. codd.* b e) || ἵνα ἀπέλθῃ TOc D, *ut discederet* d it vg [v.l. NR].

403) Les dues construccions són equivalents, si bé, segons el TAl, els habitants de la regió «es posaren a suplicar a» Jesús, després que els porquerols els haguessin donat

13. Vegeu els moviments [c, d, i, h'].

14. Cf. B.-D.-R., § 447,1b.

explicacions sobre el terreny del que havia passat. En canvi, segons el TOc, l'imperfet παρακάλουν enllaça amb l'aorist ἐφόβηθησαν, atès que en l'endemig Marc hauria col·locat un parèntesi retrospectiu. D'aquí que no s'expliciti el canvi de subjecte: «van agafar por (...) i es posaren a suplicar-li...»

404) Novament les dues construccions són equivalents,¹⁵ si bé la construcció del TOc podria adquirir sentit imperatiu.¹⁶

[c'] 5,18: *Petició de l'ex-endimoniat a Jesús*

El *vuitè moviment* del tram descendent [c'] contrasta amb el seu correlatiu [c]. Mentre Jesús s'embarcava, el qui havia estat endimoniat li suplica que el deixi anar amb ell.

405. παρακάλει TAI B (*rell. codd.* a b) || ἤρξατο παρακαλεῖν D, *coepit deprecari* d it vg [v.l. NR].

406. (ἵνα) μετ' αὐτοῦ ἦ (ἦν B* Δ) TAI B^c (S A C K L M U W Θ Π f^{1.13} 28. 33. 579 e) | μ. αὐ. εἰ 1346. 1424 || ἦ μετ' αὐτοῦ TOc D, *ut esset cum illo* d it (H 2. 157. 565. 700. 1071 M vg) [v.l. NR].

405) Com en el moviment precedent, les dues construccions són equivalents, però s'han intercanviat les formes. En ambdós textos, es tracta d'una petició iterada, adreçada ara a Jesús pel qui havia estat endimoniat, mentre ell s'embarcava.

406) El TAI subratlla la voluntat de l'ex-endimoniat de *formar part del cercle* de Jesús; el TOc, de *romandre* en companyia d'ell.

[b'] 5,19: *Encàrrec de Jesús al gerasè*

El *penúltim moviment* del tram descendent [b'] contrasta amb el seu homòleg del tram ascendent [b]: allí es deia que l'home posseït tenia el seu *habitable* en els sepulcre; aquí, Jesús l'envia a *la seva casa/família*, prop dels seus.

407. καὶ TAI B (S A C K L M W Π f¹ 33. 579. 1424 f l vg) | καὶ ὁ Ἰησοῦς f¹³ 28. 1346 || ὁ δὲ Ἰησοῦς TOc D, *Iesus autem* d it (H U Θ 2. 157. 565. 700. 1071 M) [v.l. NR].

408. ἀλλὰ λέγει TAI B (*cett. codd.*) || καὶ εἶπεν TOc D, *et ait* d [v.l. NR].

409. ἀπάγγελον TAI B (S C K Δ Θ 579. 2427 pc) | ἀνάγγ. A K L M U Π Ω 0132. 2. 33. 157. 565. 1071. 1424 M || διάγγελον TOc D (P⁴⁵ W f^{1.13} 28. 700. 2542 pc).

410. ὁ κύριός σοι TAI B ([S] C Δ Θ 2427 ff²) | σ. ὁ κ. A K L M U W Π (Ω) 0132 f^{1.13} 2. 28. 33. 157. 565. 579. 700. 1071. 1424 M lat || σοὶ ὁ θεός TOc D, *tibi deus* d.

15. Vegeu B.-D.-R., §§ 388,2a i n. 2; 392,1c, n. 4.

16. *Ibid.*, §§ 387,3a; 388,2a, n. 2: «ἵνα hat also conjunktivischen (imperativischen) Sinn.» El mateix es podria dir de la construcció ἵνα μή del v. 10 [h].

411. πεποίηκεν TAI B (S A L M C U W Δ Θ Π Ω f¹³ 2. 28. 33. 157. 579. 1071 M, *fecerit* aur f i l q vg) || ἐποίησεν TOc D, *fecit* d it (K f¹ 565. 700. [1241]. 1424) [v.l. NR].

412. (καὶ) ὅτι TOc D, *quod* d it || *om.* TAI B (*cett. codd.* aur e f l q vg) [v.l. NR].

407-408) És la sisena vegada, en aquesta seqüència, en què el TOc es val de la partícula disjuntiva δέ, per una sola el TAI.¹⁷ Acoblada, a més, amb la menció del nom de «Jesús»¹⁸, estableix una clara *separació* entre la petició del gerasè i la resposta de Jesús. El TAI ho marcarà tot seguit introduint la resposta amb l'adversativa ἀλλά.

409) En els diferents manuscrits, es presenten tres formes del mateix verb simple: el compost del TAI posa l'accent en el *punt de partida* de l'anunci; el del TOc, en l'espai que *travessa* l'anunci¹⁹. En nombrosíssims còdexs se subratlla l'aspecte de *referir-ho* de paraula.

410) El TAI, amb la majoria de manuscrits, posa en boca de Jesús el terme «el Senyor», referint-lo a Jahveh; el TOc, el terme «Déu», sense més, responent així a la interpel·lació que li havia fet el gerasè a l'inici: «Jesús, Fill del Déu Altíssim» (v. 7).

411-412) Amb l'indicatiu de perfet, el TAI comprova la *permanència* de l'efecte produït per l'alliberació dels mals esperits, coordinant els dos verbs a manera d'hen-díadis: ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε; el TOc, en canvi, considera que es tracta d'una intervenció de Déu progressiva: ὅσα σοι ὁ θεὸς ἐποίησεν καὶ ὅτι ἠλέησέν σε.

[a'] 5,20: *Missió a la Decàpolis*

En el *darrer moviment* de la seqüència [a'], en correlació amb el primer moviment [a], Marc descriu els inicis de la predicació del missatge en territori pagà per les deu ciutats hel·lenistes, situades a l'est del mar de Galilea. No hi ha variants significatives.

Mc 5,1-20 [E']

B03

D05

[a] 1 Arribaren a l'altra riba del mar, a la regió dels gerasens.

[b] 2 En sortir ell de la barca, li sortí a l'encontre un home des dels sepulcres posseït d'un esperit immund 3 que tenia l'habitacle en els sepulcres; ni amb una cadena ja ningú no el podia lligar,

[a] 1 Arribaren a l'altra riba i a la regió dels gerasens.

[b] 2 En sortir ells de la barca, a l'instant li sortí a l'encontre des dels sepulcres un home posseït d'un esperit immund 3 que tenia l'habitacle en els sepulcres; ni amb cadenes ja ningú no el podia lligar, 4 atès

17. TAI: [i]; TOc: [c, d, i, h', e', b'].

18. Segons el TAI, el nom de «Jesús» s'explicita 4 vegades: vv. 6.7.15.20; segons el TOc, 7 vegades: vv. 6.7.8.13.15.19.20.

19. Vegeu MOULTON – HOWARD II, 295 (ἀπαγγέλλω), 301 (διαγγέλλω).

4 tenint en compte que hom l'havia deixat lligat amb grillons i cadenes moltes vegades, i que havien estat trencades per ell les cadenes i els grillons trossejats; ningú no tenia prou força per a domar-lo.

[c] 5 Sempre, de nit i de dia, vivia en els sepulcres i anava per les muntanyes cridant i ferint-se a cops de pedres.

[d] 6 En veure Jesús de lluny, corregué, es prosternà davant d'ell 7 i cridant amb veu forta diu: «Què hi ha en comú entre jo i tu, Jesús, Fill del Déu Altíssim? Et conjuro per Déu que deixis de turmentar-me!»

[e] 8 (És que li havia dit: «Surt, esperit immund, de l'home!»)

[f] 9a Llavors li pregunta: «Quin nom tens?»

[g] 9c Li diu: «Legió és el meu nom, ja que som molts.»

[h] 10 I li suplicava amb insistència que no els enviés fora de la regió.

[i] 11 Hi havia, però, allí, a la falda de la muntanya, un gran ramat de porcs furgant.

[j] 12 Li suplicaren dient l'un rere l'altre: «Envia'ns als porcs, per tal que entrem en ells.»

[k] 13a Els ho va permetre.

[j'] 13b En sortir els esperits immunds, entraren en els porcs.

[i'] 13c Llavors es precipità el ramat pel penya-segat cap al mar, uns dos mil, i es van anar ofegant en el mar.

[h'] 14a Els porquerols fugiren i ho contaren per la ciutat i per les masies.

[g'] 14c Vingueren a veure què havia passat.

[f'] 15 Acudeixen a Jesús i contemplen l'endimoniat assegut, vestit i en el seu bon seny —el mateix que havia tingut la legió—, però van agafar por.

[e'] 16 Els qui ho havien vist els relataren què li havia passat, a l'endimoniat, i el que es referia als porcs.

[d'] 17 Llavors es posaren a suplicar-li que se n'anés de llur territori.

que, moltes vegades en què ell havia quedat lligat amb grillons i cadenes, havia trencat (les cadenes) amb què el lligaren i trossejat els grillons, i ningú no tenia prou força per a domar-lo.

[c] 5 De nit i de dia, anava per les muntanyes i vivia en els sepulcres cridant i ferint-se a cops de pedres.

[d] 6 En veure, però, Jesús de lluny, corregué, es prosternà davant d'ell 7 i cridant amb veu forta digué: «Què hi ha en comú entre jo i tu, Jesús, Fill del Déu Altíssim? Et conjuro per Déu que deixis de turmentar-me!»

[e] 8 (És que Jesús li havia dit: «Surt, esperit immund, de l'home!»)

[f] 9a Llavors li pregunta: «Quin és el teu nom?»

[g] 9c Li respongué: «El meu nom és legió, ja que som molts.»

[h] 10 I li suplicava amb insistència que no els enviés fora de la regió.

[i] 11 Hi havia, però, allí, a la falda de la muntanya, un ramat de porcs furgant.

[j] 12 Es posaren a suplicar-li els dimonis dient: «Envia'ns als porcs, per tal que ens en tornem a ells.»

[k] 13a A l'instant el Senyor Jesús els va enviar als porcs.

[j'] 13b En sortir els esperits immunds, entraren en els porcs.

[i'] 13c Llavors es precipità el ramat pel penya-segat cap al mar, uns dos mil, i es van anar ofegant en el mar.

[h'] 14a Els porquerols, però, fugiren i ho contaren per la ciutat i per les masies.

[g'] 14c Sortiren a veure què havia passat.

[f'] 15 Acudeixen a Jesús i contemplen el mateix endimoniat assegut, vestit i en el seu bon seny, però van agafar por.

[e'] 16 (És que els qui ho havien vist els havien relatat què li havia passat, a l'endimoniat, i el que es referia als porcs.)

[d'] 17 Llavors es posaren a suplicar-li que se n'anés de llur territori.

[c'] 18 Mentre ell pujava a la barca, es posà a suplicar-li el qui havia estat endimoniàt que el deixés anar amb ell.

[b'] 19 Ell no li ho va permetre; al contrari, li diu: «Vés-te'n a casa teva, prop dels teus, i conta'ls allò que el Senyor ha fet per tu per la seva misericòrdia.»

[a'] 20 Se n'anà i es va posar a proclamar per la Decàpolis allò que Jesús havia fet per ell, i tots se'n meravellaven.

[c'] 18 Mentre ell pujava a la barca, es posà a suplicar-li el qui havia estat endimoniàt que el deixés anar amb ell.

[b'] 19 Jesús, però, no li ho va permetre i li digué: «Vés-te'n a casa teva, prop dels teus, i conta'ls allò que Déu ha fet per tu i que ha tingut misericòrdia de tu.»

[a'] 20 Se n'anà i es va posar a proclamar per la Decàpolis allò que Jesús havia fet per ell, i tots se'n meravellaven.

Josep RIUS-CAMPS

Església de Sant Pere de Reixac

Apartat 41

E – 08110 MONTCADA I REIXAC (Barcelona)

CATALONIA (Spain)

e-mail: riuscamps@yahoo.es